

Önleme Araması Uygulaması

Hasan GÖKPINAR
Çamaş kaymakamı

GİRİŞ

Bir devletin en asli görevi, kamu düzeninin sağlanmasıdır. Kamu düzenini sağlamaya yönelik faaliyetleri yerine getiren teşkilata “kolluk” adı verilmektedir. Kolluk, idari ve adli kolluk olmak üzere ikiye ayrılır. Kolluk, kamu düzenini sağlamaya çalışırken kimi zaman kişilerin temel hak ve özgürlüklerine müdahalede bulunmaktadır.

Ceza muhakemesi hukuku kitaplarında “koruma tedbirleri” bölümü altında anlatılan “arama”, kişilerin temel hak ve özgürlüklerine müdahale usullerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Arama, başta özel hayatın gizliliği olmak üzere, konut dokunulmazlığı, vücut bütünlüğü ve kişi dokunulmazlığı gibi temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil etmektedir.

Arama, amacına göre “önleme araması” ve “adli arama” olarak ikiye ayrılır. Önleme araması, suç işlenmesini ya da tehlikeyi önlemek amacıyla gerçekleştirilen önleyici idari tedbir niteliğindedir ve bu yönüyle önleyici kolluk makamı olan vali ve kaymakamları yakından ilgilendirmektedir.

Bu yazıda, kişi dokunulmazlığına müdahalenin bir yöntemi olan önleme araması kavramı, Türk Kamu Hukukunda geçirdiği

süreç, önleme aramasına karar vermeye yetkili makamlar, önleme araması yapılabilecek yerler, uygulamadaki sıkıntılar ve çözüm önerileri incelenecektir.

1. Önleme Araması Nedir?

Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği¹ 19.maddesinde önleme aramasını, “*millî güvenlik ve kamu düzeninin, genel sağlık ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasak olan her türlü silâh, patlayıcı madde veya eşyanın tespiti amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mülkî âminin yazılı emriyle belli yerlerde, kişilerin üstlerinde, aracında, özel kâğıtlarında ve eşyasında yapılan arama işlemi*” şeklinde tanımlamıştır. Eryılmaz ise önleme aramasını, “*somut ve muhtemel tehlikenin yok edilmesi amacıyla kişilerin üstünde, eşyasında ve araçlarında, silah, patlayıcı madde gibi suç unsurları ile bizzat suç unsuru oluşturmamakla birlikte duruma göre suç işlemekte kullanılabilecek (pet şişe, bozuk para, çakmak gibi) eşyanın bulunması için gerçekleştirilen araştırma faaliyeti olup, aynı zamanda*

¹ Bundan sonra “Yönetmelik” olarak anılacaktır.

toplum için tehlike oluşturabilecek kişilere ulaşmak amacı ile de baş-vurulan bir tehlike tedbiri” (Aksoy, 2007: 45) olarak tanımlamaktadır.

Tanımından da anlaşılacağı üzere önleme aramasının amacı, bir suçun işlenmesi ya da tehlikenin önlenmesi ve anayasal hak ve özgürlüklerin korunmasıdır. Tüm bunlar, önleme aramasının önleyici kolluk tedbiri olduğunu, yani idari bir işlem olduğunu açıkça göstermektedir.

Önleme araması ile adli arama arasındaki temel farklılık şudur: Adli aramada suç işlendikten sonra suç delillerine ve suç şüphesi altında olanlara ulaşmak amaçlanırken, önleme arasında tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amaçlanır.

“Önleme amaçlı aramada suç işleme tehlikesi vardır. Fakat bu tehlike henüz uzaktır. Önleme amaçlı arama suç işlenmeden önce kullanılan bir yetki olduğundan suç şüphesi üzerine başlayan ceza muhakemesi usulü ile bir ilgisi yoktur. Önleme araması, geçicidir. Arama sonrası, aramanın amacına göre bulundurulması sakınca teşkil eden bir eşyaya ulaşılmaması halinde, aramanın sebebi ortadan kalkacağından arama sona erer” (Eryılmaz, 2015).

2. Önleme Aramasının Türk Kamu Hukukunda Geçirdiği Süreç

Hukukumuzda 1973 yılına kadar önleme araması kavramı bulunmamaktadır (Akalan, 2015). O tarihten önceleri de önleme araması yapılması, bu konuda kanuni boşluğun varlığına işaret etmektedir. Bu eksikliği fark eden kanun koyucu, 26.06.1973 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 1775 sayılı Kanunla Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu’nun (PVSK) 9.maddesine aşağıdaki fıkrayı eklemiştir:

“Adlî görevleri sırasında ilgili kanunlara göre yaptığı aramalar dışında, millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde, o yerin en büyük mülkiye amirinin emri ile, polis, şüphe edilen kişilerin üstünü, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar ve yukarıdaki bentlerde sayılan alet veya eşyalara el koyar.”

Önleme araması ile ilgili PVSK’nın bu hükmü, Anayasa Mahkemesi’nin 24.05.1974 tarih ve E.1973/41 ve K.1974/13 sayılı kararı ile anayasa-ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. İptal kararının gerekçesi ise özetle, “kolluğun mülki amir emriyle arama yapmasının somut şartlara bağlanmamış olması” olarak gösterilmiştir. 6 yıllık bir aradan sonra kanun koyucu 19.02.1980 tarih ve 2261 sayılı Kamu Güvenliğine ve Kolluk Hizmetlerine İlişkin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Bunlara Yeni Hükümler Eklenmesi Hakkında Kanun ile PVSK’nın 9. maddesine yeni bir fıkra eklemiştir. PVSK’nın 9. maddesinin değişiklik sonrası hali aşağıdaki gibidir:

“Polis kamu düzenini ve anayasal hak ve özgürlükleri korumak bakımından zorunlu ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, il sınırları içinde valinin, ilçe sınırları içinde kaymakamın, somut olay ve gereksinimler için her seferinde yeniden vereceği emirle... kişilerin üstlerini, araçlarını ve eşyasını arar, suç unsuru gördüklerine el koyar, evrakıyla birlikte adalete teslim eder... Vali ve kaymakamın arama ve el koymaya ilişkin emri yazıyla verilir. İvedi durumlarda sözlü olarak verilen emir en kısa zamanda yazı ile doğrulanır.”

Son olarak, Avrupa Birliği’ne (AB) yapısal uyum düzenlemeleri çerçevesinde yapılan mevzuat değişiklikleri kapsamında, önleme aramasıyla ilgili 2001 yılında Anayasa’nın 20.

maddesinde değişikliğe gidilmiş, ardından 2007 yılında PVSK’nın 9. maddesi yeniden düzenlenmiştir. Hali hazırda yürürlükte olan PVSK’nın 9. maddesinde önleme araması şu şekilde düzenlenmiştir:

“Polis, tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usûlüne göre verilmiş sulh ceza hâkiminin kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mülkî âmirin vereceği yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar.”

3. Önleme Aramasına Karar Verme Yetkisi

Anayasa’nın 20. maddesine göre, yetkili hâkim kararı olmadıkça kimsenin özel yaşamının gizliliğine dokunulamaz, üstü, özel kâğıtları ve nesneleri aranamaz. PVSK’nın 9. ve Yönetmeliğin 20. maddelerine göre, önleme aramalarına karar verme yetkisi sulh hâkiminindir. Ayrıca, *gecikmesinde sakınca bulunan hallerde* mahalli mülki amir de yazılı olarak önleme araması emri verebilir.

Önleme aramalarında mülki amirlerin yazılı emir vermesini sağlayan *“gecikmesinde sakınca bulunan hal”* kavramı Yönetmelik’in 4/b maddesinde şöyle tanımlanmıştır:

“Derhâl işlem yapılmadığı takdirde, millî güvenlik ve kamu düzeninin, genel sağlık ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi veya zarar görmesi, suç işlenmesinin önlenememesi, taşınması veya bulundurulması yasak olan her türlü silâh, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilememesi ihtimâlinin ortaya çıkması ve gerektiğinde

hâkimden karar almak için vakit bulunmaması hâli.”

Önleme araması idari bir işlem olduğu halde, AB’ye uyum kapsamında önce Anayasa’nın 20. maddesi, ardından PVSK’nın 9. maddesinde yapılan değişikliklerle, hukuk hayatımıza ilk kez “hâkim kararıyla önleme araması yapılması” kurumu getirilmiştir (Aksoy, 2007: 70). Oysa ki önleme araması, idari bir tasarruftur ve kullanılmasının adli bir tasarrufa bırakılması (hâkim kararı) uygulamada çok eleştirilmiştir (Koç, 2007: 70). Nitekim PVSK madde 9/1’de yer alan “usulüne göre verilmiş hâkim kararı” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna dair Anayasa Mahkemesi’ne itiraz edilmiştir. İtiraz başvurusunda, Anayasa’nın 20. maddesindeki düzenlemenin adli aramalara ilişkin olduğu, önleme aramasının idari işlem niteliğinde olduğundan bahisle hâkim kararının aranmasının bunlar bakımından geçerli olmaması gerektiği ileri sürülmüştür. Ancak Anayasa Mahkemesi 22.02.2006 tarih ve E.2003/29 K.2006/24 sayılı kararıyla, özel yaşamın gizliliğini güvence altına alan 20. maddenin özel yaşama müdahale teşkil eden tüm arama türleri bakımından geçerli olduğunu ve önleme araması bakımından hâkim kararı güvencesinin istisna tutulamayacağını belirterek oybirliği ile ret kararı vermiştir (Doğan, 2011: 162).

Anayasa Mahkemesi’nin ret kararına karşın, önleme aramasında hâkim kararının gerekli olup olmadığı konusunda tartışmalar devam etmektedir. Önleme aramasında hâkim kararının gerekli olduğunu düşünen Akalan (2015) “... *Temel hak ve hürriyetlere getirilecek sınırlamaların bireylerin üzerinde etkisi en aza indirilmelidir. Hak ve hürriyetlerin güvencesi olarak sınırlama şartları kanunla belirlenmelidir. Özellikle*

le arama şartlarının mevcudiyetini araştırma ve karar verme yetkisinin uygulayıcı birimler dışında bir mercie, hâkimlere bırakılmış olması gerekmektedir” demektedir. Akalan’ı destekler şekilde Koç (2011) da, “...*Avrupa Birliği’ne uyum çerçevesinde yapılan düzenleme ile önleme aramalarında yetkinin hâkime verilmesiyle yargı fonksiyonunun yürütme fonksiyonuna müdahalesi şeklinde eleştiriler olsa da, müdahale edilen ve korunması gereken özgürlük alanı her iki yetkilendirmede de aynıdır. Bu noktadan hareket edersek yetkinin hâkime verilmesi daha güven vericidir. Özetle Anayasamıza uygun olarak yeniden yazılan PVSK’nın 9 uncu maddesi bu hali ile yurttaşların hak ve özgürlüklerinin lehinedir.”* demektedir. Önleme aramalarında kural olarak hâkim kararı alınmasını anlamlı bulmayan Eryılmaz (2015) ise, “... *Kanımızca, kanun koyucu, Anayasa madde 20’de sayılan sebeplerle önleme amaçlı aramaları da, hâkim kararına bağladığının farkına daha sonra varmıştır. Kanun koyucu, Türk hukukunu Avrupa Birliği hukuku ile uyumlu hale getirmek için AİHS’de yer alan ilgili hakları ve bu haklara ilişkin suçun önlenmesi dâhil bütün sınırlama sebeplerini Türk hukukuna aynen aktarmak istemiştir. Bu amaçla, özel hayatın korunmasını düzenleyen, AİHS madde 8’deki sınırlama sebepleri Anayasaya aynen aktarılmış, Anayasa madde 20’de de, arama yolu ile özel hayata müdahale düzenlendiği için önleme aramalarının yapılması da farkında olmadan hâkim kararına bağlanmıştır. Hâlbuki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, değil önleme amaçlı aramalarda, adli amaçlı aramalarda bile, hâkim kararını otomatik olarak özel hayata müdahalenin bir ön şartı olarak görmemektedir”* demektedir. Önleme aramasının mevcut halini eleştiren

bir birinci sınıf mülki idare amiri ise şunları söylemektedir:

“Emniyet ve asayişin korunması ve sağlanması kamu otoritesinin temel konusu olduğundan kaymakamın kolluk üzerindeki yetki ve görevleri önemini korumaktadır. Önleyici kolluk hizmeti büyükşehir ilçelerinde kaymakam merkezli olmak durumundadır.

Bu meyanda önleyici arama için kaymakamın hâkimden izin talep etmesi şeklinde düzenleme yeniden ele alınmalıdır. Eğer önleyici aramaya, kişi özgürlükleri zaviyesinden bakılıyor ve çok sınırlı olması öngörülüyor ise -ki uygulamada genel olarak hâkimler talebe olumlu cevap vermiyor- kaymakam aradan çıkarılarak, adli aramada olduğu gibi olay ve kişi bazında kolluk doğrudan hâkimden talep etmelidir. Yok önleyici arama bir ihtiyaç ve önleyici kolluk işleminin ayrılmaz bir parçası ise; o zaman kaymakamın emniyet ve asayişten sorumlu ve yetkili mercii olarak “gecikmesinde sakınca bulunan haller” gibi tanımlanması son derece zor, önleyici tedbirlerden ziyade, vuku bulmakta olan olaya münhasır çağırışımı yapan düzenleme gözden geçirilmeli, kaymakamın önleyici arama yetkisi emniyet ve asayiş yetkisi ve sorumluluğuna muvazi hale getirilmelidir” (Özefer, 2015: 25).

4. Önleme Araması Yapılabilecek Yerler

PVSK madde 9 ve Yönetmelik madde 19’a göre önleme araması aşağıdaki yerlerde yapılabilir:

- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı yerde veya yakın çevresinde,
- Özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek ku-

ruluşları veya sendikaların genel kurul toplantılarının yapıldığı yerlerin yakın çevresinde,

- c) Halkın topluca bulunduğu veya toplanabileceği yerlerde,
- ç) Eğitim ve öğretim özgürlüğünün sağlanması için her derecede eğitim ve öğretim kurumlarının idarecilerinin talebiyle ve 20'nci maddenin ikinci fıkrasının (A) bendindeki koşula uygun olarak girecek yükseköğretim kurumlarının içinde, bunların yakın çevreleri ile giriş ve çıkışlarında,
- d) Umumî veya umuma açık yerlerde,
- e) Her türlü toplu taşıma araçlarında, seyreden taşıtlarda,
- f) 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda öngörülen suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, ticarethane, işyeri, eğlence ve benzeri yerler ile eklentilerinde,
- g) 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 6'ncı maddesi kapsamında gerçekleştirilen spor müsabakalarıyla ilgili olarak, müsabakaların yapılacağı spor alanlarının çevresinde, stadyum veya spor salonu girişleri ile turnike girişlerinde,
- h) 5253 sayılı Dernekler Kanununun 20'nci maddesi kapsamında, derneklerde veya eklentilerinde.

Kanun koyucu önleme araması yapılacak yerleri tek tek sayma yoluna gitmiş ise de, kanunda belirtilen her bir hâl yorum yolu ile genişletilerek yeni durumlara uyarlanmaya müsaittir. Kanun koyucunun, özellikle halkın topluca bulunabileceği hemen hemen her yeri saymaya çalıştığı ve adeta bu gibi yerlerin giriş ve çıkışlarında genel emniyet ve asayişin sağlanması amacıyla önleme araması yapılmasını öngördüğü gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bunun yanında,

suçu önleme maksadı ile konutta, yerleşim yerlerinde ve kamuya açık olmayan özel işyerlerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılması istenmemiştir (Aksoy, 2007: 46).

5. Uygulamadaki Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri

Önleme araması müessesesinin uygulanmasında çok ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sıkıntılar önleme aramasının etkinliğini azaltmakta, bazen de kişilerin temel özgürlük alanlarına gereksiz olarak müdahale edilmesine neden olmaktadır.

Uygulamada yaşanan en önemli sıkıntı, önleme araması için makul sebeplerin oluşup oluşmadığının kolluk tarafından isabetli olarak değerlendirilmemesidir. Makul sebebin oluşması için "yakın bir tehlike" bulunmalıdır (Akan, 2015). Uygulamada ise kolluk, somut ve yakın bir tehlike şartını yeteri kadar tahlil etmeden önleme araması talebinde bulunmaktadır. Bu şekilde mülki amire ve hâkime sunulan önleme araması taleplerinde önleme

aramasının sebebi, milli güvenlik ve kamu düzenini, genel sağlık ve genel ahlakı veya başkalarının hak ve hürriyetlerini korumak, suç işlenmesini önlemek olarak belirtilmekte ise de, bunların zarar görebileceği ortamın ortaya çıkma tehlikesi gerekçeleriyle birlikte ortaya konulmamaktadır. Mülkiye müfettişleri de yaptıkları teftişlerde bu durumu sıklıkla tenkit etmektedirler. Bu noktada, kolluk güçlerinin bilgi eksikliğinin giderilmesi sağlanmalı, önleme araması talep yazılarında arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi kolluk tarafından istisnasız şekilde yerine getirilmelidir. Ayrıca mülki amirler de, kolluğun arama talebini uygun görmeden önce mevzuatta öngörülen hususların bulunması konusunda süzgeç görevini tam anlamıyla yerine getirmelidirler.

Uygulamadaki diğer sıkıntı ise, sulh ceza hâkimlerinin önleme araması taleplerindeki tutumlarının çok değişken olmasıdır. Kimi hâkimler günlük, haftalık, aylık önleme araması kararı verirken, kimileri de arama

kararını çok sınırlı yer ve süre ile vermektedirler. Yine kimi hâkimler önleme araması kararı ile birlikte el koyma kararını da peşinen verirlerken, kimi hâkimler el koyma kararını önleme araması kararı ile aynı anda vermemektedirler. Sulh ceza hâkimlerinin verdikleri önleme araması kararlarında yeknesaklığı sağlayabilecek tedbirler alınabilir.

Uygulamadaki bir diğer sıkıntı ise, önleme araması karar taleplerinin istenilen sürede sonuçlandırılmamasıdır. Önleme araması yapmak isteyen kolluk, aramanın yapılmasını önerdiği yer ve zamanı da içeren talep yazısını mülki amire iletmekte ve ilk aşama olarak mülki amirin onayını almaktadır. Daha sonra mülki amir, hâkimden yazılı olarak arama kararı talep etmektedir. Burada da yeknesak bir uygulamadan söz etmek mümkün değildir. Kimi hâkimlikler mülki amirin yazılı arama talebinin Kaymakamlık Yazı İşleri Müdürlüğüne hazırlanmasını, kimileri ise Jandarma Komutanlığınca/Emniyet Amirliğince hazırlanmasını istemektedirler. Mülki amir tarafından imzalanan önleme araması karar talebi, elden veya UYAP (Jandarma için geçerli) üzerinden hâkimliğe gönderilmektedir. Jandarma, UYAP üzerinden mülki amirin talebini gönderirken bir kez daha yazışma yapmaktadır (Emniyet önleme araması taleplerinde UYAP sistemini henüz kullanmıyor). Türkiye’de her ilçede adliye olmadığından ve adliyeler iş yükü yüksek büyük ilçelerde toplandığından, hâkimin olumlu/olumsuz kararını alma süresi 3-4 günü bulabilmektedir. Bu süre içinde kamu düzenini ve milli güvenliği bozabilecek herhangi bir olay yaşanmaması için “gecikmesinde sakınca bulunan hal” kavramının tanımı yeniden gözden geçirilmeli ve tanım vuku bulmakta olan ola-

ya münhasır çağırışımı önleyici kolluk yetkisini vurgulayacak şekilde değiştirilmelidir.

Uygulamada tespit edebildiğim son sıkıntı ise, yönetmeliğin 20. maddesinde düzenlenmiş olan hâkimin verdiği karar aleyhine, mülki amir tarafından kanun yollarına başvurma yetkisinin hemen hemen hiç kullanılmamasıdır. Bu noktada kanuni bir düzenleme olmadığı gibi, yönetmelikte kanun yolları da gösterilmiş değildir (Aksoy, 2007: 72). Mülki amirler tarafından hâkim kararları aleyhine kanun yollarına etkin bir şekilde başvurulmasını sağlamak üzere PVSK ve yönetmelikte kanun yollarını gösteren ayrıntılı düzenlemeler yapılmalıdır.

SONUÇ

Önleme araması, önleyici kolluk yetkisidir ve teorik olarak kullanımına izin verme yetkisi önleyici kolluk makamlarında olmalıdır. Aslında hukukumuzda da 2001 yılı Anayasa değişikliklerine kadar, önleme araması emrini mülki amirler vermektedir. 2001 yılında Anayasa’nın 20. maddesinde ve akabinde PVSK’da yapılan değişikliklerle önleme araması kararı verme yetkisi sulh ceza hâkimlerine bırakılmıştır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki amirler de önleme araması emri verebilseler de, uygulamada bu yetkinin mevcut düzenleniş şekliyle kullanılması zor gözükmektedir.

Her ne kadar bazı temel hak ve özgürlüklere müdahalede bulunan önleme aramalarında karar verme yetkisinin sulh ceza hâkimlerinde olması, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin lehine olsa da, bu düzenleme karşısında artık önleme aramasının idari niteliğini kaybettiği yönünde görüşler bulunmaktadır (Aksoy, 2007: 71). Ayrıca, yargı

fonksiyonunun yürütme fonksiyonuna müdahale ettiğine dair eleştiriler ortaya çıkmıştır (Koç, 2007: 112).

Kanuni düzenlemeler teorik sıkıntıların yanında pratik sıkıntılar da ortaya çıkarmıştır. Kanaatimce, hem teorik hem de pratik sıkıntıların ortadan kalkması için, önleme aramasına karar verme yetkisi yeniden mülki amirlere bırakılmalıdır. Böylelikle önleme araması müessesesi önleyici kolluk anlamında daha etkin olarak kullanılacak ve yargı fonksiyonunun yürütme fonksiyonuna müdahale ettiği şeklindeki eleştiriler ortadan kalkacaktır. Ayrıca, önleme aramasına karar verme yetkisinin yeniden mülki amirlere verilmesi halinde mülki amirlerin de en az, çok kıymetli hâkimlerimiz kadar özgürlükçü tutum sergileyeceğine inancım tamdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ş., (2007), Önleme ve Koruma Tedbiri Olarak Koruma, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, D.Ç., (2011), Ceza Muhakemesinde Adli Arama, Türkiye Barolar Birliği Dergisi (TBBD), S.92.
- Koç, C., (2007), Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Kolluk Mevzuatı ve Uygulamaları Üzerine Etkisi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Özele, İ., (2015), Büyükşehir Yapılanmasında Kaymakamın Konumu”, İdarecinin Sesi Dergisi (İSD), S.166.
- Akalan, A. R. (2015)“Türk Kamu Hukukunda Önleme Araması”, <http://abdullahakalan.blogcu.com/turk-kamu-hukuku-nda-onleme-aramasi/6903196>, (10.10.2015).
- Eryılmaz, M. B. (2015) “Önleme Araması ve Uygulamada Karşılaşılan Problemler”, <http://mesutbedrieryilmaz.blogspot.com.tr/2011/01/onleme-aramasi-ve-uygulamda.html>, (10.10.2015).